

Noves formes de família i nous grups domèstics

2015/2016

Codi: 101245

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500256 Antropologia social i cultural	OT	3	0
2500256 Antropologia social i cultural	OT	4	0

Professor de contacte

Nom: Jorge Grau Rebollo

Correu electrònic: Jordi.Grau@uab.cat

Utilització de llengües

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Prerequisits

No hi ha cap prerequisit per a aquesta assignatura, però es recomana haver cursat primer *Antropologia del Parentiu*.

Objectius

Assignatura optativa de quart curs del Grau d'Antropologia Social i Cultural que pertany als àmbits especialitzats de Cultura i Societat.

L'assignatura s'adreça específicament a l'estudi dels canvis que es produeixen en les relacions de parentiu al nostre propi context sociocultural. Per aquesta raó, l'ús que es fa de conceptes com "família", "matrimoni", etc. no fa referència a conceptes teòrics sinó a conceptes propis de la nostra cultura. Com a temes específics es tractaran les noves tecnologies reproductives, l'augment de les adopcions, les famílies homoparentals, la pluriparentalitat i les parelles sense fills, amb les seves repercussions sobre la conceptualització del parentiu.

En acabar l'assignatura, l'alumne serà capaç de:

- Familiaritzar-se amb les tipologies i els debats teòrics sobre noves formes d'organització familiar i formació de nous grups domèstics.
- Ubicar aquests debats dins la teoria crítica del parentiu i els estudis de la família en el nostre entorn cultural.
- Posar en relació les noves formes d'organització familiar i nous grups domèstics amb les coordenades socioculturals i històriques en què apareixen i desenvolupen.
- Analitzar les influències que poden tenir les desigualtats de gènere, classe social, ètnia, edat, orientació afectiva-sexual i identitàries en l'organització d'aquestes noves tipologies.

Competències

Antropologia social i cultural

- Aprehendre la diversitat cultural a través de l'etnografia i avaluar críticament els materials etnogràfics com a coneixement de contextos locals i com a proposta de models teòrics.
- Demostrar que es coneix i es comprèn la història de la teoria antropològica i la gènesi dels seus conceptes bàsics.
- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Produir materials relacionats amb la diversitat cultural susceptibles de tenir un impacte crític en les concepcions de sentit comú.

- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar críticament les dades procedents de les recerques i els informes antropològics.
2. Analitzar un fet d'actualitat des de la perspectiva antropològica.
3. Avaluar críticament els models teòrics explícits i implícits als materials etnogràfics.
4. Exposar en forma narrativa els resultats del treball, d'acord amb els cànons crítics de la disciplina i tenint en compte els diferents públics a qui van dirigits.
5. Identificar la variabilitat sociocultural en contextos etnogràfics específics.
6. Identificar les idees principals i les secundàries i expressar-les amb correcció lingüística.
7. Identificar les tendències interdisciplinàries actuals compartides per l'antropologia i les disciplines socials afins en el camp respectiu.

Continguts

1. De la sacsejada teòrica dels vuitanta a les noves orientacions en l'estudi del parentiu.

- La influència de David M. Schneider. Del parentiu euro-americà fins a Malàisia. Convulsió disciplinar i àmbits emergents
- Redimensió de la biologia en l'estudi del parentiu i la família. Relacionalitat i criança.
- Contextos socials i polítics a Espanya, Europa i els Estats Units.

2. L'estudi de les noves formes de família i els nous grups domèstics.

- Aproximacions disciplinars i interdisciplinars a l'estudi de la família i els grups domèstics.
- Família, gènere i estat del benestar.
- Afectivitat i criança. Xarxes de suport i recolzament.

3. Famílies i formes emergents de relacionalitat, criança i convivència.

- El trencament de la tríada sexualitat, reproducció i matrimoni.
- Famílies reconstituïdes, monoparentalitat i canvis en els grups domèstics.
- Impacte de les noves tecnologies reproductives en la configuració familiar: de la reproducció assistida a la monoparentalitat voluntària.
- Cohabitació, parelles de fet i altres formes de convivència no marital.
- Més enllà de la coresidència: *L.A.T* i formes de relacionalitat no convivencial.
- Homoparentalitat i coparentalitat.
- Unions mixtes i famílies transnacionals.
- Adopció internacional i altres formes de circulació de nens/es.
- *Dinks* i fills/es sense fills/es.

Metodologia

ACTIVITATS FORMATIVES

Classes teòriques i sessions dirigides de discussió i debat en grup.

Anàlisi de productes audiovisuals de contingut etnogràfic.

Redacció i presentació de treballs. Treball en equip. Exposició pública.

Estudi individual

Avaluació

METODOLOGIA DOCENT

Classes magistrals amb suport de TIC

Debats en el grup classe.

Visionat i discussió de documents audiovisuals i altres produccions en format multimèdia.

Presentacions orals en grup.

Redacció d'un treball en grup a partir d'una guia per a la seva realització.

Aplicació de conceptes teòrics a l'anàlisi de situacions etnogràfiques.

Realització d'esquemes, mapes conceptuals i resums.

Prova escrita.

Presentacions orals en grup.

Treball en grup.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Debats grup classe	6	0,24	2, 3, 7
Discussió producció etnogràfica en diversos formats.	5,7	0,23	1, 2, 3, 4
Examen	2	0,08	1, 3
Exposició classe magistral	33	1,32	1, 2, 3, 5, 7
Tipus: Supervisades			
Treballs i exposicions individuals o en equip	20	0,8	1, 4, 6
Tutories preparació treball escrit	5	0,2	1, 2, 4, 6
Tipus: Autònomes			
Estudi personal	40	1,6	1, 2, 3, 5, 7
Lectures, prospecció i anàlisi d'informació	36	1,44	1, 2, 5, 7

Avaluació

L'assignatura està concebuda com una unitat d'avaluació contínua que s'estructura en els següents mòduls:

Mòdul 1. Treball / informe de progrès (30%) + Resum (10%).

Mòdul 2. Exposició oral (30%) + assistència i participació en les discussions i debats de cada sessió de presentació (10%).

Mòdul 3. Examen breu de nocions i conceptes bàsics. (20 %)

A començaments de curs (1 d'octubre de 2015) cada estudiant haurà d'haver-se inscrit a un dels 10 grups de treball en què es divideix el grup-classe.

El dia 6 d'octubre de 2015 es repartirà/assignarà a cada grup un element (article de premsa, notícia, etc.) que haurà de desenvolupar-se i estructurar-se acadèmicament, cobrint aspectes diferents del temari i incorporant fonts documentals diverses: bibliografia, filmografia, webgrafia, etc.

El dia 10 de novembre de 2015 cada grup ha de lliurar un treball escrit, estructurat (índex, apartats corresponents, bibliografia, etc.) que consistirà una mena d'informe de progrés del tema sobre el que rebreu *feedback* de cara a continuar amb la recerca en curs. També haurà de lliurar-se en aquesta data un breu resum (2-3 planes) per a cada un dels altres 9 grups restants.

Entre el 3 i el 17 de desembre de 2015 cada grup presentarà oralment el resultat del seu treball sota la forma d'una comunicació científica. Tot seguit, hi haurà una discussió (preguntes, debat...) amb el professor i la resta de grups de treball (que ja hauran llegit i treballat el resum del treball escrit).

El 22 de desembre de 2015 es farà un examen de preguntes breus i concretes sobre nocions i conceptes bàsics del conjunt del temari treballat a l'assignatura.

Les notes corresponents al treball, l'informe i l'exposició oral són compartides per tots els membres del grup. L'assistència, participació i examen s'avalua individualment.

Atenció: Les dates poden variar en funció del desenvolupament del quadrimestre. Consulteu regularment el Campus Virtual per a qualsevol novetat al respecte.

Possibilitat de millorar nota: L'alumne/a que ho desitgi podrà fer un exercici optatiu per a millorar la nota. Al començament de curs s'informarà de les característiques i dates del exercici i també es penjarà al Campus Virtual. La possibilitat d'pujar nota és individual i en cap cas es podrà fer en grup.

L'assignatura es considerarà no avaluable si no es completa, com a mínim, 1 mòdul complet.

Criteris d'avaluació:

Mòdul 1: Es valorarà la pertinència i solidesa del plantejament, l'enfocament triat, l'ús i maneig de la informació que s'ha extret de les fonts referencials, la consistència de les argumentacions, la remissió a exemples concrets que hi donin suport i la correcció ortogràfica i gramatical.

Mòdul 2: Es valorarà l'adequació de la presentació al plantejament del tema desenvolupat, l'organització de la informació pertinent, l'estructura de la presentació, l'ajust al límit de temps previst i la claredat en l'exposició. També es valorarà l'assistència i la pertinència de les intervencions als debats i discussions.

Mòdul 3: Es valorarà la pertinència i consistència de les respostes, la solvència dels coneixements adquirits i la correcció ortogràfica i gramatical.

Consulteu regularment el Campus Virtual per a ampliar/actualitzar la informació d'aquesta guia i per qüestions de funcionament general del curs.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Assistència i participació en les discussions i debats	10%	0	0	1, 5

Exposició oral	30%	0,3	0,01	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7
Prova escrita (examen)	20%	2	0,08	1, 3
Resum del treball	10%	0	0	4
Treball / informe escrit.	30%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 7

Bibliografia

Bibliografia general:

Álvarez, Cristina (2006) Múltiples maternidades y la insostenible levedad de la paternidad en reproducción humana asistida. *Revista de Antropología Social*. 15, pp. 411-415.

Bestard, Joan (coord.) (2012) Noves formes de família / Nuevas formas de familia. *Metropolis*, cuaderno central. Publicació en línia: http://www.barcelonametropolis.cat/site/unitFiles/607/QCFamilia_Metropolis.pdf.

Breger, R., Hill, R. (eds) (1998) *Cross-Cultural Marriage. Identity and Choice*. Oxford: Berg.

Cabré, Anna; Domingo, Andreu (2007) "Tal com èrem i tal com som". *L'Avenç*, 323: pp. 20-26.

Cadoret, Anne (2007) "L'apport des familles homoparentales dans le débat actuel sur la construction de la parenté". *L'Homme*, 183: 55-76.

Cadoret, Anne (2010) "Maternité et parenté plurielle", en Fons, V., Piella, A. y Valdés, M. (Eds.) *Procreación, crianza y género. Aproximaciones antropológicas a la parentalidad*. Barcelona: PPU, pp: 279-291.

Carsten, Janet (2004) *After Kinship*. Cambridge University Press.

Carsten, Janet (2000) *Cultures of Relatedness: New Approaches to the Study of Kinship* (edited). Cambridge University Press.

Carsten, Janet (1997) *The Heat of the Hearth: The Process of Kinship in a Malay Fishing Community*. Oxford: Clarendon Press

Comas d'Argemir, Dolors (1993) "Noves Formes de Família". *Revista del Centre d'Investigació, Formació i Assessorament*. Diputació de Barcelona;11; pp: 25-31.

Comas d'Argemir, Dolors (2000) "Mujeres, Familia y Estado del Bienestar", en Del Valle Teresa (Ed.) *Perspectivas Feministas desde la Antropología Social*. Barcelona: Ariel, pp: 187. 204.

Comas d'Argemir, Dolors. (2012)"Políticas públicas y vida cotidiana. Redescubrimiento y auge de las políticas familiares en España". *Scripta Nova. Revista electrónica de Geografía y Ciencias Sociales*. [En línea]. Barcelona: Universidad de Barcelona, 15 de marzo de 2012, vol. XVI, nº 395 (20).

Cortina, C., Esteve, A, Domingo, A. (2006) "Crecimiento y singularidades demográficas de los matrimonios de extranjeros en España", *Migraciones* 20: 75-105.

Donoso, Silvia (2006) "Maternidad lésbica: reconocimiento y soporte en el ámbito de las relaciones familiares". En Roigé Ventura, X. (Coord.) *Familias de ayer, familias de hoy. Continuidades y cambios en Cataluña*. Barcelona: Icaria, pp: 515-534.

Flaquer, Lluís (1998a) "Família i noves formes de convivència", en Giner, S. (dir.) (1998) *La Societat Catalana*. Barcelona: Institut d'Estadística de Catalunya, Generalitat de Catalunya, pp: 401-415.

Grau Rebollo, Jorge (2006) *Procreación, género e identidad. Debates actuales sobre el parentesco y la familia en clave transcultural*. Barcelona: Ediciones Bellaterra.

Grau Rebollo, Jorge (2010) "Parentesco e identidad. Debates recientes en torno al binomio naturaleza-cultura. ¿Rebiologización o reideologización del Parentesco?", a Díaz Cruz, R.; González Echevarría, A. (Eds) *Naturalezas, cuerpos, culturas. Metamorfosis e intersecciones*; México D.F.: UAM-JuanPablos; pp: 81-109.

Grau Rebollo, Jorge (2011) Parentesco, adscripción y crianza. Elaboraciones culturales de la adopción internacional y la circulación de niños. *Revista de Antropología Social*, 20, pp. 31-54.

Imaz, Elixabete (2010) "¿Madre no hay más que una? De cómo la reflexión sobre las familias lesbianas ayuda a evidenciar el carácter cultural y de género de la maternidad", en Fons, V., Piella, A. y Valdés, M. (Eds.) *Procreación, crianza y género. Aproximaciones antropológicas a la parentalidad*. Barcelona: PPU, pp: 359-376.

Jiménez Godoy, Ana Belén. (2005) *Modelos y realidades de la familia actual*. Barcelona: Fundamentos.

Konvalinka, Nancy (ed.) (2012) *Modos y maneras de hacer familia : las familias tardías, una modalidad emergente*. Madrid: Biblioteca Nueva.

Melhuss, Maritt (2010) "Hijos sin madres, padres desconocidos y otros problemas de filiación. Hechos reproductivos e imaginaciones procreativas en Noruega", en Fons, V., Piella, A. y Valdés, M. (Eds.) *Procreación, crianza y género. Aproximaciones antropológicas a la parentalidad*. Barcelona: PPU, pp: 27-42.

Miret, Pau; Cabré, Anna (Ed.) (2010) "Monogràfic "El desarrollo de la familia en España desde una perspectiva demográfica"". *Papers. Revista de Sociologia*, 95 (3) : pp. 1-754.

Olavarría, María Eugenia (2002) "De la casa al laboratorio. La teoría del parentesco hoy día". *Alteridades*, 12 (24): 99-116.

Pichardo, José Ignacio (2009) *Entender la diversidad familiar. Relaciones homosexuales y nuevos modelos de familia*. Barcelona: Edicions Bellaterra.

Piella Vila, Anna (2011) "Tener o no tener...hijos. Una aproximación histórica y transcultural a la relación entre parentesco e infecundidad", en Grau, J.; Rodríguez, D. y Valenzuela, H. (Eds). *ParentescoS. Modelos culturales de reproducción*. Barcelona: PPU, pp: 419-444.

Poveda, David; Jociles, Mª Isabel; Rivas, Ana M^a (2011) Monoparentalidad por elección: procesos de socialización de los hijos/as en un modelo familiar no convencional. *Athenea digital*. 11 (2): 133-154.

Ragoné, Helena (1996) Chasing the blood tie: Surrogate Mothers, Adoptive Mothers and Fathers. *American Ethnologist*, 23 (2), pp. 352-365.

Rodríguez García, Dan (2010) "Parentesco transnacional: intersecciones entre las teorías sobre migración y el ámbito procreativo", en V. Fons, A. Piella y M. Valdés (eds). *Procreación, crianza y género. Aproximaciones antropológicas a la parentalidad*. Barcelona: PPU, pp: 119-140.

Roigé Ventura, X. (Coord.) (2006) *Familias de ayer, familias de hoy. Continuidades y cambios en Cataluña*. Barcelona: Icaria.

Strohm, Charles *et al.* (2009) "Living Apart Together" relationships in the United States. *Demographic Research*. 21 (7), pp. 177-214.